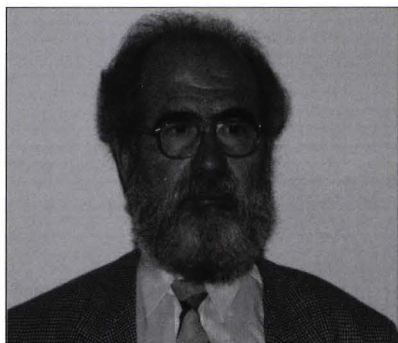

IN MEMORIAM: ILIE COLTOR CONSTANTINESCU (1950-2012)

S-a născut la 20 februarie 1950 în Craiova, într-o familie harnică și onestă. De la mama sa, croitoreasă, a moștenit răbdarea, perseverența și modestia, iar de la tatăl său, care răspundea de centrul de librării al orașului, a deprins respectul și dragostea de carte. Atmosfera familială i-a modelat caracterul imprimându-i trăsăturile ce l-au definit pe tot parcursul vieții. Era blând, onest, harnic. Aplecat spre studiu căuta mai ales sensuri și valori spirituale. Era dornic să învețe, dar și să dăruiască celorlalți și o făcea cu discreție și modestie.

După școala primară și Liceul „Frații Buzești” din Craiova, absolvit în 1969, reușește la examenul de admitere la Facultatea de Istorie a Universității din București.

Posibilitățile modeste ale familiei făceau dificilă întreținerea a doi copii la facultate, fratele său fiind student la drept, astfel că Ilie urmează cursurile la fărâ-frecvență, lucrând în paralel la Centrul de Librării din Craiova, între 1969 și 1970 și la Școala profesională UCECOM, din 1970 până în 1975.

Angajarea în 1975 la Muzeul Olteniei, ca arheolog la Oficiul patrimoniului cultural național Dolj, îi oferă oportunitatea unei apropieri de meseria pentru care se pregătise. În acest sens face cursuri de specializare, primele în 1978 cu prof. Radu Florescu la Sinaia și Tulcea. Continuă specializarea în anii următori și obține o serie de atestate (nr. 0001048 din 10.03.1979 pentru *Bazele evidenței științifice arheologice*; nr. 0000809 din 10.03.1979 pentru *Program suplimentar de topografie arheologică*; nr. 0013188 din 29.04.1986 pentru *Exegeză arheologică* eliberate de C.C.E.S, Centru Special de Perfecționare a Cadrelor).

Multiplele deplasări cerute de post îi largesc orizontul. Are prilejul să lucreze pe cele mai importante șantiere arheologice din zonă alături de alți colegi de prestigiu: la Basarabi în 1968 cu D. Vilceanu, la Dunăreni în 1975 cu C. Tătulea, la Daneți în 1977 cu Gh. Popilian, la Portărești în 1978 cu C. Tătulea, la Cârcea în 1979, 1980 și 1982 cu M. Nica, la Grădinile în 1980 cu M. Nica, la Bâzdâna, în 1980 și 1982 cu C. Tătulea, la Coțofenii din Dos, în 1982 și 1983 cu V. Zirra, la Hanul Hurez în 1983 și 1984 cu R. Ciuceanu, la Bărbătești în 1983 cu P. Gheorghe, la Brădești în 1990 cu M. Nica și la Ocnița-Buridava în 1991 cu D. Berciu.

În rezervațiile arheologice efectuează planuri la scară și ridicări topografice, cele din Cârcea, Hanul Hurez, Grădinile și Bâzdâna le publică în „*THRACODACICA*”, V, 1-2, București, 1984, p. 92.

Își adâncește pregătirea profesională și publică în reviste de specialitate unele articole rod al propriilor cercetări (*Două monezi romane imperiale*, în S.N.R.-„Buletin informativ”, nr.3-4, 1977-78, p.43; *Tezaurul medieval de la Verbița*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor”, nr.1, 1980, București, p. 52-55, menționat și în *Bibliografia istorică a României, Cronica acțiunilor muzeale (1982-1986)*, în „Oltenia. Studii și comunicări”, V-VI, 1986, Craiova, p. 221-227. *Idem (1987-1989)*,

în „Oltenia”, VII-VIII, 1989, Craiova, p. 207-21 *Tezaurul medieval de la Craiova*, în „Oltenia”, IX, Craiova, 1998, p. 55-59.).

În același timp, conștiincios trimite sute de fișe F.A.E. la C.C.E.S. București (circa 3.552 tip nou precum și circa 12.000 tip vechi, în dublu exemplar).

Desfășoară, pe plan local, o intensă muncă de popularizare a activităților științifice muzeale prin conferințe în școli și cămine culturale, articole în presă și emisiuni la radio. O face cu entuziasm și dăruire.

Din 01.06.1991 trece la secția de istorie, continuându-și activitatea de arheolog. O cotitură importantă, atât în viața profesională cât și cea personală este anul 1997 când se mută la Sibiu, orașul soției sale ing. Monica Coltor, și se angajează la Complexul Național Muzeal ASTRA, unde va activa până în 2006, respecializându-se.

În același spirit de probitudine profesională, modest și perseverent, citește mult pentru a se familiariza cu etnologia și se implică în tot ce înseamnă munca în instituție: participă la activitățile muzeale, face teren alături de colegi. Se încadrează ușor în colectiv, fiind amabil și manierat, și în domeniu, fiind pasionat de cunoaștere. Îl interesează spiritualitatea, așa că se va orienta spre studiul obiceiurilor populare, dar profită și să-și perfecționeze cunoștințele de etnoiatrie și cele care privesc alimentația tradițională, o altă pasiune a sa. Spiritul de observație al arheologului, munca de completare a fișelor desfășurată la Patrimoniu sunt reevaluate. Rapoartele de cercetare, fișele ce semnalează materiale din teren potrivite pentru a fi achiziționate să completeze colecțiile muzeale, articolele de specialitate, dosarele de manifestări și alte materiale depuse în Arhiva Științifică a Complexului Național Muzeal ASTRA, sunt mărturia activității desfășurate în această perioadă, alături de articole în ziarele locale și în publicațiile de specialitate (*Sărbătorile tradiționale - între autentic și reconstituire muzeală*, în „Cibinium”, 2000, Sibiu, p. 195-201).

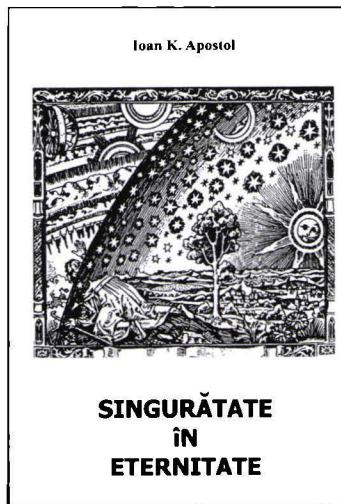
În cadrul programului *Tezaurul Uman Vii* i se repartizează organizarea unui nou tip de manifestări muzeale: *Reconstituirea de obiceiuri calendaristice în Muzeul în Aer Liber din Dumbrava Sibiului*. Timp de câțiva ani de Ispas, Sânziene și Sf. Ilie, va îndruma locuitori din sate, unde există obiceiuri specifice acestor sărbători, să le prezinte publicului vizitator.

A pus mult suflet în organizarea care cerea răspundere și un efort considerabil, pentru că nu era un simplu spectacol, ci o reprezentare a unor tradiții identitare, pentru comunitate. În realizare se cerea competență și tact. Cercetarea bibliografiei se completa cu cea din teren, urmau o serie de demersuri la autoritățile locale pentru determinarea unor membri ai comunității să pregătească și să performeze obiceiul în muzeu și bineînțeles eforturi pentru obținerea finanțărilor necesare. S-a implicat muncind neobosit, cum era obișnuit și a obținut rezultate care au încântat publicul vizitator. Cercetând alimentația populară și sistemele tradiționale de preparare a hranei a introdus și un alt obicei în program, *Ropotinul testelor* (din marțea a doua de după Paști). De altfel a lucrat și la un catalog al Țăsturilor.

În această perioadă participă la Conferințele Internaționale de Terapii Complementare organizate de ANATECOR la Arad și publică articole pe această temă în Compendiul lucrărilor, editat anual de asociație și în ziarul „Tribuna” (*Medicina magică populară*, în 2000, *Ritual magic în sărbătorile și dansurile populare*, în 2001. *Țăstul, cuptorul cu microunde al țăranului român*, în 2003, *Alimente preparate sub țăst*, în 2004, *Codul lui Creangă: Harap-Alb = yin-yang?*

Semne și simboluri taoiste și ale alchimiei hermeneutice în viziunea lui Lovinescu asupra basmelor lui Creangă, în 2005).

În colaborare cu soția sa, lucrează la un cabinet de astfel de terapii având amândoi pregătire și atestare în domeniu.

Pe aceeași linie de preocupări se află și înscrierea la Colocviul internațional „Extraction, façonnage, commerce et utilisation des meules de moulin” (Franța, mai 2002) cu tema acceptată „Grinding installations in Romania. Bread production and traditional habits.”

În 2006 îi apare la Piatra Neamț volumul *Singurătate în eternitate* pe care-l semnează cu pseudonimul Apostol K. Ioan. Versuri delicate, în maniera Haiku izvorâte discret dintr-o mare sensibilitate, dezvăluind trăiri și o lume în care se refugia căutând puterea ca să suporte senin multele încercări ale sorții.

Din 16 iulie 2007 lucrează ca referent la Direcția Județeană de Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național - Sibiu. În 10 decembrie 2008 primește un atestat al cursului de *Asistent relații publice și comunicare* organizat de CPPC București. Încă o dată perseverența îl ajută să se adapteze noului post. Preocupat de cunoaștere, de sănătatea celorlalți, lucrează la cabinet cu soția dar nu-și ia în seamă propriile afecțiuni.

În sâmbăta din 20 octombrie 2012 participa cu entuziasm la gala de premiere a Festivalului Internațional organizat de ASTRA Film, făcea fotografii, își saluta colegii...

Dumineca, în 21, inima sa generoasă s-a oprit.

Carmina MAIOR

Ropotinul țeștelor

Țestul este un cuptor mobil, de formă tronconică, cu un diametru de cca. 50 cm și o înălțime de 35 cm. Partea interioară de deasupra vetrei este scobită și are 15 cm; acolo se pune aluatul care se coace uniform, fără a se arde, ca în cuptor. La vârf este mult îngroșat pentru a înmagazina căldura și a o elibera treptat. Energia calorică înmagazinată este radiată și constantă, nu este dată de o flacără a cărei intensitate variază și având ca efect o ardere inegală. Femeia face focul pe vatră, sub țăstul ridicat și susținut de un lanț. Fiind confecționat din lut, țeștul reține căldura în pereți, dar mai ales în partea superioară, mult îngroșată. După ce s-a încins bine se dă la o parte jarul de sub ele se curăță vatra și se pune aluatul nedospit sub țăst. Pe marginea țăstului se adună jarul rămas pe vatră și se așteaptă coacerea pâinii. Înainte de a fi introdus sub țăst, pe aluat s-au făcut cu furculița linii, cruci și împunsături pentru a se asigura o circulație a aerului rămas și a se evita „umflăturile” din cocă, dar și din dorința de a ornamenta orice produs al gospodăriei sale. Sub țăst se pot coace și alte mâncăruri care, la fel ca și pâinea, sunt mult mai gustoase decât cele preparate în alt mod. În a treia zi de marți după Paști este Ropotinul țeștelor - ziua când femeile confecționează aceste cuptoare mobile. Este o sărbătoare a femeilor care capătă o putere deosebită: „femeile se poartă mai dur cu bărbații”. Este o sărbătoare cu caracter inițiat, apotropaic, la care participau anumite membre ale colectivității feminine. Sarcina lor era ca, prin intermediul muncii colective prestate cu această ocazie, să obțină nu numai instrumente magice necesare, ci și anihilarea Adversarului. De înțeles sunt și gesturile magice prin care se încearcă deturnarea energiilor nefaste: „cumpără vin și stropesc acele capace, în semn ca țăstul să fie cu noroc tot anul”. În unele locuri țeștele se aruncau în gârlă (fântână) pentru a asigura peste an ploile necesare. Ropotinul poate fi pus în legătură cu un alt cuvânt de origine slavă: ropot (a ropoti) - cădere precipitată și zgomotoasă, de scurtă durată, de ploaie, grindină, fapt ce justifică numeroase interdicții ce vizează această zi. Mărturie: „femeile calcă țeștele pentru ca diavolul să fie călcat în picioare și dogorit la foc, ca și țeștele. Se face cruce pe țăst pentru protecție. Ropotinul se ține ca femeilor să le iasă țeștele bine. Fac întâi praznic cu mâncăruri și băuturi între ele, aduc pământ, puțin nisipos, îl amestecă cu balebă și apă, îl bat cu prăjinile și-l calcă cu picioarele, îl adună grămadă și-i dau forma unei pălării mari, găumoase. Îl lasă să se usuce la soare 2-3 zile și-l întrebuințează pe foc la copt mălai ori pâine. Se crede că cine nu ține această sărbătoare îi crapă țeștul pe foc. După ce s-au întărit bine, le spoiesc, le pun pe foi de lipan, la soare și le înfig crăci verzi și flori pe margini, apoi strâng parale, dând fiecare partea, cumpără vin și-l stropesc în semn ca țeștul să fie norocos tot anul, iar ele să aibă din belșug ce să coacă în el: pâine, mălaie, mâncări...” „În această zi se dăduse femeii voie să-și bată bărbatul, dar l-a bătut așa de tare, că Dumnezeu, de teamă să nu-l omoare, i-a luat acest drept. Femeia, obișnuită a-și bate bărbatul în acea zi, a început a bate pământ muiat în apă, din care a făcut țește”. „Până la Ropotin nu se lipește prin casă. Din această zi se dezleagă și încep femeile a lipi, a scutura. Cine nu ține această sărbătoare toată vara ropotește și spor n-are”.

Ilie COLTOR-CONSTANTINESCU